

la noia buscant, ardit,
que els falta des de migdia!

Quin vespre més plè d'horrors!
Ai, quina nit s'aparia!
El terratrèmol és gran;
el món, sembla que va a obrir-se!
L'espetec del pedregam
tot ho esmicola i ho trinxa;
l'aigua, caient a rierals,
que'l fort vent arremolina,
fa créixer la burinó;
els llamps, el quadro il·luminen;
i els trons, amb son urc paorós,
fan resà als de les masies.
Tota la vall se commou;
apar que'l trontoll la esvinsal!
I en tant que a dintre el molí,
fan les moles la farina,
i l'amo vol retornar
la desmaiada pubilla,
va sentint-se el trist ressò,
com rugall d'una agonia,
al tocar a *cumani*
les campanes de la vila.

Al ser prop de mitja nit
ja torna en sí la pubilla;
i el moliner, luxuriós,
que's torna boig d'alegria,
com lleó, vol devorar
la presa que ha fet de dies
i que està saborejant
amb embrutida cobdícia.
— Pubilla, besa'm!

— Oh, no!
— Jo't vull posseir!

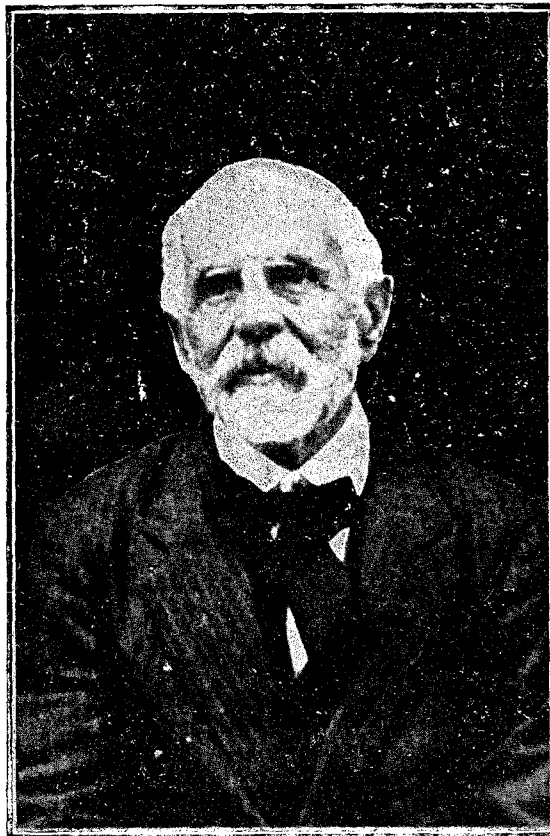
— La vida
m'arrencaria primer
que cedir a vostres ires!
— Mira, té; mira quant d'or,
tot, tot és per tú, prò estima'm!—
diu, mostrant-li el tresor ric
que tapen les moles xiques.
— I l'he guanyat, l'he robat!,
per amb ell fer nostra ditxa!
— Ah, moliner, per pietat!
que'm mateu la mare mia
i a mí, ail, també'm mateu
per el deshonor ferida! —

A fòra, el terrabastall
va creixent, furiós; i, amb ira,
una mare està trucant,
una mare, que agonitzal,
i que estemordit vailet
li fa flaca companyia,
tement del roig moliner
venjança, en passar pocs dies:
puix com el servei ha anat
a buscà auxili a la vila,
ara amb ell no pot tornar;
que la rierada, enrogida,
mostra el llamp, zigzaguejant,
amb sa frèstega celística...
I a dintre, que és un infern,
viril, lluita la pubilla,
no podent, el moliner
devorar la seva víctima...
Aquella mare, sentint
els planys de sa pobre filla,
amb crits de l'ànima, ardit,
al moliner maleïa!

Les dotze hores de la nit
s'ouen tocar a la Vila:
i en aquest terrible instant
que una mare allà es moria,
el moliner, luxuriós,
té empresonada la filla.
En anar-li a donà un bés,
un llamp les parets esvinsal;
i el trà, horrorós, ha espantat
al lleó, que brama d'ira.

Les parets, en envinsar's,
han deixat escapar vigues

i una ha fet al moliner
tremenda i mortal ferida,
deixant-lo estès, moribon,
allí, als peus de la pubilla!...
I el llamp, que en caure, amb son foc,
ha fet presa en la masia,
ara il·lumina amb sos flams
al butxí i sa feble víctima.

L'ESTEVE GARRELL quan tenia 70 anys

L'espetec que aquell trà ha fet,
ha deixat espaordida,
de la apedregada vall,
a la gent de les masies,
que, encuriós per la por,
han oït horrorós xiscle
d'aquella mare, infeliç,
que, lassa, queia ferida,
per el greu del deshonor
que ha sentit de la sua filla!
I, corrent tots al molí,
amb eines, per sí precisen,
alsapremant finestrals,
puix que els portals no cedien,
hi han entrat tots, desbarrant
aquelles portes macisses.

Quin quadro més horrorós
s'ha presentat a sa vista!
El moliner, mal ferit,
brollant sang de la ferida;
a son entorn, de genolls,
més aviat morta que viva,
la pubilleta, resant,
ni veu els socors que envien
des del Cel, a qui invocà
el plany d'una mare trista.
Les flames, que van creixent,
aquell trist quadro il·luminen;
veient-se, per l'esboranc,
que la tempesta ja mimva;
prò'l zig-zag del llamp, segueix;
al lluny, el trà encar rondina;
el Congost, de pal a pal,
aigua baixa, ja enrogida;
i els seus brauls, que fan por,
s'ouen bé des de la vila.

Ja'l molinè's deixondeix;
ja torna en sí la pubilla,
i a sa mare prest besant,

l'estreny amb folla alegria.
I poc veu que està morint:
que és molt fonda la ferida!

— Ah moliner, moliner!—
diu la mare, ja morint-se.
— Vós m'heu destroçat el cor;
vós m'haveu mort a la filla,
la filla dels meus amors
que'm consolava i guaria:
puix la deshonor, és la mort.
Maleït, maleït sies!...

— Ai, no, molinera, no;
que és pura la vostra filla! —
li contesta el moliner
en el plant de sa agonia.
— Pas l'he poguda gosar,
que, com llamp, de mí fugia,
invocant'a Jesu-Christ,
qui en eix instant l'ha guarida...
Ah! deixeu que's cremi tot;
jo en mig de les flames vives;
que'm pertoca això i molt més
per mes folles traïdories!
Maleïu-me sens pietat,
fins que s'hagi fet justícia,
que só un vil i un criminal!...
Maleïu-me! Maleïu-me!...

Jo só, qui la mort donà
al qui fou vostra alegria!
Ai, sí, molinera, sí:
per enveja maleïda!
I ara, en voler deshonorar
a vostra filla bonica,
que amb ses gràcies, m'ha donat
l'encís de ses bruïeries;
ara, us he mort a vós,
que, per cert, no ho mereixieu!...
Oh, acabeu-me de matar!
Feu-ho, que fareu justícia;
perquè a la Pàtria he venut
amb tota ma traïdoria;
he fet mofa de la Fè,
saquejant les sagristies;
i he cregut que era, l'Amor,
tant sols art de bruïeria!...
Foll, avar i luxuriós;
traïdó i renegat, de dies
treballava amb tot dalè;
de nit, robava a la Vila;
mos afanys, eren diners!
i els diners, poc fan la ditxa...
Trobareu les unces d'or
a sota les moles xiques;
feu-ne, amb elles, caritat,
an els pobres de la Vila;
que d'allà són casi tots
els diners que hi ha aquí dintre!
No vo'ls malgasteu fent bé,
perquè tampoc servirien;
puix que'l meu lloc és l'infern,
que ja oviro en ma agonia!—
I, sec, en terra glapint,
barbotejava, en morir-se.

En donar l'últim sospir
la pobra mare, ferida,
còm, amorosa, l'estreny,
en sos braços, la pubilla!

Entre tant, el foc, roent,
el molí va anà engolint-se,
i embolcallà al moliner
entre mig les flames vives,
bo i mostrant del brau Congost
l'aigua com de sang tenyida.
I allà, a l'Orient rialler,
deia, amb sa brillant celística,
l'aubada de rosa i d'or,
bo i plorant avergonyida,
que aquell jorn, era de dol
per tota la rogalia...

I al Cel duïen sa oració
les campanes de la Vila.

ESTEVE GARRELL